

Roesje *Scoliopteryx libatrix* (Linnaeus: Phalaena (Bombyx)¹) 1758. Nachtvlinder met opvallend gegolfde achterrand van de voorvleugels, die verder roestkleurig zijn. De soort wordt dikwijls door de mensen in zijn winterslaap aangetroffen. Fries **Rûske** [Visser 1993]. *Roesje* in Ter Haar [Keer 1928] (let op de spelling (zonder t)). De soort is niet opvallend klein, maar anderzijds, als vlinder is hij vanzelf ook niet groot. Nogal wat vlindersoorten krijgen daarom hun naam in de verkleinvorm, zoals bijvoorbeeld ook het Boomblauwtje en het Koolwitje. Bij Sepp (c.1770) staat de naam Roesje naast **Roestvlinder**, wat erop wijst, dat Roesje een foute spelling is (*feesje* is ook niet toegestaan). Tevens **Smitje** ↑ [Sepp], dat eveneens fout gespeld is. Kennelijk bestonden ook de namen **Keldermot** ↑ [vDE 1993 i.v. Roesje] en **Capucijner-uil**. Overeenkomstige benoemingsmotieven in D *Orangefarbene Zackeneule*, *Zimteule* ('kaneel-uil')⁴.

http://www.vlindernet.nl/vlindersoort_naamgeving.php?vlinderid=886.

Etymologie: In het Fries moet de naam wel gegeven zijn, omdat hij gedurende de winter zijn "roes" uitslaapt, op z'n Fries: *de rûs útsliepe*. Daarbij zal de Friese naamgever mogelijk Roesje (1928) voor ogen hebben gestaan (Ter Haar was een populair boek), maar dat had feitelijk **Roestje* moeten zijn. Dat de roestkleur op de voorvleugels de naam bepaald heeft, volgt uit de expliciete toelichting van Sepp². De naam is, etymologiserend zegt men dan, in Chinery 1988 weergegeven mét de t: **Roestje** (p.166, 167, 312).

{ Het "roesje" uit de damesmode³ ('geplooid of gefronst oplegsel, als versiering op één zijde van de stof aangebracht op o.m. dameskleding') komt in die spelling in het N pas sinds 1968 voor [WNT 2001], vóór die tijd werd het gespeld zoals in F *ruche* (1818, in N 1896 [WNT]), wél al uitgesproken [roesje] [mijn moeder, geb. 1925] : men dacht daar kennelijk aan F *rouge* 'rood' waarvan de mensen de uitspraak beter kenden (bijv. als kleurtje op de wangen). }

{ Foutgespeld "Roesje" laat óók toe aan het werkwoord *roesten* 'rusten' te denken. Naar de betekenis zou dat goed kunnen. De afleiding **roestje* van werkwoord *roesten* lijkt echter wat gekunsteld, en daarom zal deze etymologie niet van toepassing zijn. }

1

http://www.sil.si.edu/digitalcollections/indexanimalium/TaxonomicNames/IA_NameSearch.cfm

(*libatrix* 'drinkster' ? welke soort had Linnaeus op het oog)

2 WNT: **ROESTVLINDER** hetzelfde als *Roesje* (zie ROEST in de bet. 6) en de daar gegeven aanhaling); daarnaast het met *roesje* als eerste lid gevormde *roesjesvlinder* (SEPP 1762-1860, *Ned. Insecten* I, 4, 62).

Æ6. In den verkleinvorm *Roesje* als verkorte benaming voor den *Roestvlinder*, een soort van nachtvlinder, volgens OUDEMANS, *Insecten* 474 [1905] de soort *Scoliopteryx libatrix*.

Den Naam ... is denzelven ... gegeven, uit corzaak van de schoone hooge Oranje kleur op deszelfs boven Vlerken, want dewyl het Roest van Yzer eene byna dergelyke kleur heeft, zo is 't hier van daan dat men dezen Vlinder den naam van Smitje, RoestVlinder of Roesje, gegeven heeft, SEPP, *Ned. Insecten* I, 4, 61.

3 Avondjurk van voile met hoge taille, geaccentueerd door roesjes langs de v-hals, *Avenue* Mei 1968, 79. [WNT]

4 E *The Herald*; *Scoliopteryx*, officieel *D Zackeneule*, F (*la*) *Découpure* (letterlijk: 'uitgezaagde figuur'), deens *Takugle*, noors, zweeds *Flikfly* verwijzen (met *tak* en *flik*) naar de gegolfde, gekartelde, ingesneden voorvleugelachterrand, evenals pools *Szczerbówka ksieni* en hongaars *Vörös csipkésbagoly* (letterlijk 'rood getand Uiltje'); het motief in F *Noctuelle verseuse*, tsjechisch *Sklepnice obecná* (letterlijk 'Dienstertje gewone' en slowaaks *Mora pivničná* mogelijk een vertaling van *libatrix*?

<http://www.lepidoptera.pl/show.php?ID=824&country=PL&lang=UK>